

Ciutat i immigració

Propostes per a la bona convivència

SINDICATURA DE GREUGES DE BARCELONA

PRESENTACIÓ

Motivació

Els mateixos drets i deures per a tots els ciutadans

Les recomanacions i els principis que conté aquest informe es formulen segons els drets i deures del conjunt de la ciutadania i, per tant, també dels immigrants presents a la ciutat. No es pot parlar de convivència sense reconèixer els drets de les persones i sense que, paral·lelament, tots assumim el compliment dels nostres deures. No es pot parlar de convivència i d'igualtat entre persones si establim categories de persones amb diferents drets i diferents deures entre elles.

Els drets i els deures són els mateixos per a tots els ciutadans, sigui quin sigui el seu origen. Però els nouvinguts se sentiran vinculats pels deures comuns legislat si coneixen i tenen la percepció que els drets comuns també els són plenament respectats. És una visió de la integració de la immigració com un contracte social amb drets i deures entre els ciutadans ja residents i els nouvinguts. És un procés llarg, permanent, que, en part, ja s'ha començat a fer. Però també demana superar diverses etapes i per això és urgent potenciar-lo.

Partint d'aquests principis, l'informe vol ser un instrument de referència per afrontar l'articulació de la convivència entre els diferents col·lectius de ciutadans de Barcelona i, especialment, amb els ciutadans d'origen estranger entre si, amb els nacionals i amb l'Administració. Per tal de fer-ho possible, es desprenen del document un conjunt de recomanacions i de bones pràctiques adreçades a tots els ciutadans, a les entitats i a les institucions.

En els drets i els deures exposats concorren tres circumstàncies diferents. D'una banda, s'emfatitzen drets reconeguts o aplicats àmpliament en el nostre país, sobretot aquells aspectes que afecten la dignitat de la persona i els seus drets fonamentals. I de l'altra, s'enumeren altres drets i deures que, si bé estan plenament reconeguts en l'ordenament constitucional, s'han produït limitacions en la seva aplicació, bé per actituds discriminatòries de persones o col·lectius, o bé perquè l'Administració hi ha dedicat pocs recursos. Finalment, es proposa avançar en alguns drets encara no reconeguts a la població immigrant, i es plantegen com a recomanacions al conjunt del ciutadans alguns deures que, des d'un punt de vista estrictament legal, no es pot exigir que es compleixin.

Així doncs, aquest document no crea nous drets ni nous deures per a cap col·lectiu o individu, ni recull amb detall tots els existents. En definitiva, tots els drets i deures estan sintetitzats en el que diu l'article 38 (Drets dels veïns) de la Carta Municipal de Barcelona :

- L'Ajuntament de Barcelona ha de vetllar perquè a la ciutat no es produeixin conductes discriminatòries negatives per raó de raça, religió, color, ascendència, edat, gènere, sexe, discapacitat o lloc de naixement.
- La ciutat, els ciutadans i les ciutadanes de Barcelona han de fer extensiu el seu zel en la defensa i la protecció d'aquest drets fonamentals a totes les persones que es trobin a la ciutat encara que no hi resideixin..

A més, l'article 9 de la Constitució Espanyola afirma que "correspon als poders públics promoure les condicions per tal que la llibertat i la igualtat de l'individu i dels grups en els quals s'integra siguin reals i efectives, remoure els obstacles que n'impedeixin o en dificultin la plenitud i facilitar la participació de tots els ciutadans en la vida política, econòmica, cultural i social."

D'altra banda, el Reglament del síndic/a de Greuges de Barcelona estableix que la funció de la Sindicatura és defensar els drets fonamentals i les llibertats públiques de tots ciutadans de Barcelona. S'especifica que entre els ciutadans que ha d'atendre la síndica també hi ha "totes aquelles persones que es trobin a la ciutat encara que no hi resideixin, especialment pel que fa als drets i llibertats relacionats a la Carta Europea de Salvaguarda dels Drets Humans a la Ciutat".

Tot i que es tracta d'una formulació de drets i deures, és clar que aquest document de la síndica de Greuges no té valor jurídic per si mateix però s'empara en la Carta Europea de Salvaguarda dels Drets Humans a la Ciutat, ratificada per unanimitat en el Plenari de l'Ajuntament de Barcelona el 21 de juliol del 2000. Els principis enunciats també troben el suport suficient en la Declaració Universal dels Drets Humans, en la Constitució Espanyola, en l'Estatut d'Autonomia de Catalunya i en la Carta Municipal de Barcelona. Tampoc es contradiuen amb la resta de la legislació vigent –com la Llei orgànica de drets i llibertats dels estrangers a Espanya– que ha estat analitzada i documentada en els treballs previs a la redacció d'aquest informe. Quan en alguns punts les recomanacions van més enllà del que està estrictament legislat, és perquè, precisament són recomanacions i perquè correspon a l'Ajuntament, com a poder públic, promoure les condicions per avançar en l'assoliment d'aquests drets. En aquest sentit, també s'han tingut presents les directrius marcades en el Pla Municipal d'Immigració de la Ciutat de Barcelona de 2002.

El context

El fet migratori existeix des de sempre i existirà sempre. Però aquesta realitat no es pot contemplar només com un fenomen fruit de la necessitat de mà d'obra i de les desigualtats en el desenvolupament econòmic i social de les diverses zones del planeta. El fet migratori també s'ha de contemplar entenent que afecta persones concretes, les que vénen a la ciutat i les que ja hi residien,

i per tant afecta aspectes socials, polítics, culturals, religiosos, sanitaris, educatius, urbanístics o de convivència, entre d'altres.

El fet migratori també demana un especial rigor i coordinació de totes les administracions, governs i països implicats en la regulació dels fluxos migratoris. És desitjable que els immigrants arribin al nostre país amb una situació administrativa regular perquè quan no es donen aquestes condicions, és quan és més fàcil que es generin situacions d'explotació laboral, de marginació i exclusió o de desestructuració familiar i personal. Problemes que deriven en situacions conflictives i problemes de convivència.

Però cal tenir present que un flux migratori absolutament regulat és molt difícil d'assolir. L'enorme desigualtat entre països genera situacions de desesperació que són molt difícils d'aturar. I també cal ser conscients de l'existència d'una àmplia població d'immigrants irregulars que ja s'ha instal·lat a la ciutat i que hi treballen. A aquest col·lectiu no se'ls pot privar dels seus drets fonamentals i l'única manera de fer-ho és facilitar-ne la regularització.

Finalment, cal recordar de manera positiva que el nostre és un país d'immigrants. Gran part de la societat catalana i barcelonina té en la seva història personal i familiar una història d'immigració.

En aquest context complex, i sabent el que ens demostren altres onades d'immigració que ha assumit la ciutat, el gaudiment dels drets i el compliment dels deures per part de tothom és fonamental per garantir-hi la convivència. Alhora, és la única manera de trencar la percepció dels qui creuen que els immigrants gaudeixen de privilegis als quals no hi tenen dret, o dels qui pensen que se'ls està menyspreant pel seu origen. El compliment dels deures que entre tots ens hem imposat hauria de ser l'única manera que fes possible prosperar dins la nostra societat.

La redacció de l'informe

Aquest document és un dels estudis monogràfics que es va comprometre a elaborar la síndica de Greuges en el pla d'actuació presentat en el Ple Municipal. En l'informe de l'any 2005 fixava com a objectiu d'aquest document contribuir a reduir les distàncies que sovint es produeixen entre el marc jurídic i el marc social.

Els drets i els deures que recull aquest informe han quedat ordenats en aquest quatre àmbits: drets i deures de llibertat, polítics i de participació; drets i deures socials; drets i obligacions socioeconòmiques ; i drets i deures en la relació dels ciutadans amb l'Administració. El reconeixement de la dignitat i la prohibició de discriminació són principis que es concreten en diversos àmbits per facilitar la seva aplicació real.

Els drets i els deures són destacats de manera enunciativa i resumida al principi de cada apartat per facilitar la lectura del text. A continuació, es detallen algunes consideracions de caràcter més tècnic o explicatiu.

Finalment, cal una apreciació sobre la terminologia utilitzada. No existeix ni és possible fixar un concepte jurídic d'immigrant, però el document es refereix al concepte més comú, al de ciutadans d'un país estranger que s'ha traslladat a viure o a treballar a Barcelona per raons socials o econòmiques. En general, el terme *immigrant* s'ha utilitzat en un sentit ampli, sense distingir la seva situació legal, el temps de residència al país o el lloc de naixement. Així, doncs, en alguns casos, es fa referència al col·lectiu d'immigrants estrangers des d'un punt de vista més social o cultural que estrictament legal, en el qual es poden incloure aquells que tenen la nacionalitat espanyola, però que continuen tenint com a marc de referència i d'identitat la immigració.

En plantejar els drets i els deures tampoc es fa distinció entre nacionals o estrangers pel fet de considerar-los a tots ciutadans. Per això en l'informe només s'especifica més clarament el col·lectiu a qui s'adreça quan es fan referència a l'accés a serveis o a drets limitats pel marc jurídic vigent.

DRETS I DEURES

Justificació

La convivència a Barcelona només es podrà articular si s'assegura una plena garantia dels drets i del compliment dels deures per a tots els residents de la ciutat. La diversitat actual de tradicions, cultures, experiències i llengües fan necessari explicitar clarament aquest drets i deures per al seu coneixement i difusió.

1. Drets i deures de llibertat, polítics i de participació

1.1. Destinataris dels drets i deures

Cal considerar en peu d'igualtat com a ciutadanes de Barcelona totes les persones que es troben a la ciutat i tenen una voluntat de permanència, amb independència de la seva raça, ètnia, religió, gènere o orientació sexual, origen nacional, autorització administrativa de residència o raó de la seva estada.

En enunciar els destinataris dels drets i deures s'ha optat per la consideració de ciutadania que conté la Carta Europea de Salvaguarda dels Drets Humans a la Ciutat quan així ho permeten les disposicions constitucionals i legals. La Carta de Salvaguarda no és una base jurídica sòlida per exigir drets subjectius, però sí que és un compromís polític de primer ordre assumit per l'Ajuntament de Barcelona, que si més no, obliga a programar la intervenció pública segons aquell ideari europeu, i és també un conjunt de bones praxis ciutadanes per afavorir l'harmonia a la ciutat. És útil, doncs, perquè es tracta de reforçar la convivència sobre pilars d'igualtat, llibertat i equitat.

1.2. Reconeixement de la dignitat de les persones que viuen a la ciutat

La dignitat de les persones és el fonament de tots els altres drets i llibertats i és el principi vertebrador de les relacions entre els ciutadans. Per aquesta raó, tothom té el dret a ser tractat amb ple respecte a la seva dignitat.

L'Administració haurà de vetllar perquè aquest principi general sigui respectat, implicant-se activament a fer-lo complir.

Tots els ciutadans, sigui quin sigui el seu origen o situació legal, han d'actuar prenent en consideració el respecte a aquest principi.

Tots els ciutadans han de rebre un tracte digne en l'accés als serveis, prestacions i, en general, en qualsevol tracte amb l'Administració

La dignitat humana és el fonament internacional i constitucional del nucli dur dels drets fonamentals inalienables de les persones. Òbviament, com a persones els estrangers tenen constitucionalment reconeguts els drets inherents a la dignitat humana (Sentència Tribunal Constitucional STC 107/1984).

En la redacció s'ha optat per reconèixer la dignitat de les persones fonamentalment com un principi orientador de la interpretació dels drets i de l'actuació de les Administracions i de les persones, més que no pas com un dret directament exercible, ja que segons l'art. 10 CE: "La dignitat de la persona, els drets inviolables que li són inherents, el lliure desenvolupament de la personalitat, el respecte a la llei i als drets dels altres són fonament de l'ordre polític i de la pau social".

També es considera que la dignitat humana pot ser afectada si l'Administració, de manera sistemàtica, refusa l'assumpció de determinades responsabilitats o l'exercici de potestats organitzatives. La manca d'organització, la lentitud excessiva o la manca de resposta pot generar situacions indignes per a les persones. S'han donat casos en què no s'han gestionat correctament les llistes d'espera o el sistema de cites en l'accés a serveis administratius. Això ha generat cues interminables, gent que passa la nit a la porta de les oficines o l'aparició de sistemes d'autorganització que amplifiquen la incertesa i, fins i tot, condueixen a determinades pràctiques abusives o d'engany.

1.3. Prohibició del tractament de caràcter discriminatori

L'Administració i tots els ciutadans i ciutadanes han de rebutjar qualsevol pràctica discriminatòria.

Només es poden admetre diferències fonamentades en la condició d'estranger o la situació administrativa irregular quan estiguin previstes en una norma amb rang de llei. En fer-ho, també s'han de tenir en compte totes les circumstàncies del cas i aplicar-hi la llei de manera raonada i proporcionada. També s'ha de denunciar i promoure la modificació d'aquelles disposicions legals o actuacions que puguin conduir a un tracte desigual i injust dels ciutadans estrangers.

L'exigència de no-discriminació es projecta també en les relacions entre particulars, especialment en l'accés a l'habitatge de lloguer o compra o en l'accés a espais lúdics i d'oci.

La no-discriminació també s'ha d'aplicar en l'accés als serveis públics municipals a què els ciutadans tenen dret (transports, serveis socials bàsics, seguretat, salubritat, serveis d'informació, serveis culturals i esportius... etc.).

Més enllà dels drets vinculats a la dignitat humana que la Constitució Espanyola (CE) reconeix, l'art. 13.1 de la Constitució remet als Tractats Internacionals i la Llei de determinació dels drets i llibertats dels estrangers. Si bé és cert que els Tractats Internacionals reconeixen alguns altres drets als estrangers, la regulació principal es troba a la legislació d'extrangeria. Aquesta legislació fa distincions segons el caràcter regular o irregular de la residència. Així, doncs, davant la diversitat de règims jurídics, es planteja com a punt de partida el reconeixement de la igualtat entre les persones i la prohibició d'un tractament discriminatori recollint les anomenades "categories sospitoses" de constituir discriminació: la raça, l'ètnia, la religió, el sexe o l'orientació sexual i l'origen nacional o la autorització administrativa de residència. Alhora, en el necessari respecte a aquests principis, s'hi inclou a tothom i, per tant, també són uns principis que han de respectar els immigrants, exactament igual que els que no ho són.

Així, doncs, tal com es nega valor a les categories sospitoses per diferenciar el gaudiment de la consideració de ciutadans de Barcelona, també es nega valor a aquests criteris per condicionar la titularitat o l'exercici de drets.

Però en aquest apartat, s'hi introdueix una excepció molt important. En afegir-se al principi de no-discriminació per raó de la condició d'estranger o per la situació administrativa irregular, s'obre per via d'excepció la possibilitat de reconèixer un règim jurídic diferent en el gaudiment de certs drets als estrangers, per imperatiu constitucional (art. 13.3 CE, per exemple) o legal (arts. 4 a 22 de la Llei d'estrangeria TIDILE).

També se subratlla la importància de lluitar contra les pràctiques discriminatòries que apareguin en el context de les relacions entre particulars, que també es troben vinculats pels mandats constitucionals i, concretament, per la prohibició de discriminació.

1.4. Protecció de l'associacionisme i promoció de la participació dels immigrants en la vida pública local

La participació dels immigrants en el teixit associatiu i en la vida col·lectiva de la ciutat, en la mesura en què participen en l'articulació d'una societat civil sobre la base de valors compartits, es considera un dels vehicles més importants de convivència i integració de què disposa la ciutat.

L'Administració municipal ha de facilitar la participació de les associacions que tenen com a objectiu la promoció dels drets dels ciutadans nouvinguts en els òrgans consultius i fòrums i en els procediments administratius que tractin assumptes que els afectin.

L'Administració haurà de potenciar que les associacions i altres institucions o formes d'organització tradicionals dels barris i de la ciutat facilitin la inclusió dels nouvinguts. Igualment, haurà de promoure l'apropament entre aquestes institucions i les dels nous col·lectius de ciutadans que, fruit del fenomen migratori, es vagin formant.

Mentre no es reconegui el dret de vot als residents estrangers no comunitaris, les associacions que representen ciutadans estrangers i que afavoreixen la seva integració haurien de rebre una atenció i protecció particulars.

La participació política mitjançant el sufragi actiu i passiu de tots els ciutadans de Barcelona és un objectiu irrenunciable per assegurar la representació de tots els interessos dins la societat. El dret a vot és, alhora, un dels mecanismes més importants per vertebrar una societat en l'àmbit polític. També cal aplicar els mecanismes de participació inspirats en la Carta Europea de Salvaguarda dels Drets Humans a la Ciutat, especialment els de participació política alternatius assentats sobre la base dels principis de democràcia representativa.

Tots els ciutadans han d'acceptar els principis representatius, democràtics i no discriminatoris de l'ordenament jurídic vigent. Al mateix temps han de respectar la legitimitat del poder democràticament constituït.

La importància de les associacions encara adquireix més relleu quan es tracta d'associacions que representen o defensen la igualtat de drets dels ciutadans d'origen estranger i que actuen com un instrument d'integració.

Les associacions faciliten i afavoreixen el diàleg entre la societat i l'Administració, raó per la qual reben un reconeixement constitucional en l'art.22 CE. L'Administració, també en l'àmbit municipal, ha de donar suport i promoure la participació de les associacions democràtiques en la vida pública local. Són les associacions les que habitualment canalitzen la participació en els tràmits d'audiència o en els períodes d'informació pública de les propostes municipals, mecanismes de participació als quals també tenen dret els estrangers empadronats en virtut de l'art. 6.2 TIDILE. La participació dels estrangers en la resta dels àmbits de l'Administració pública té un reconeixement similar als articles 20.2, 69 i 70 de la LODILE i en l'àmbit de la Generalitat, l'article 10 del Decret 188/2001.

Una raó suplementària justifica la necessitat de reconèixer la importància de les associacions d'immigrants en l'àmbit local. Mentre els estrangers no disposin del reconeixement del dret de vot a les eleccions municipals, les associacions són els interlocutors útils per entendre i ponderar els interessos dels ciutadans d'origen estranger.

Tot i admetre que la normativa actual no permet el sufragi dels estrangers en les eleccions locals, és urgent avançar en la plena equiparació dels drets polítics i en la igualtat social i política. En aquest sentit, la participació en l'elecció de representants als municipis és un primer pas en aquesta direcció i un element clau d'integració i de construcció d'un model de convivència entre els ciutadans, nacionals o d'origen estranger. La mateixa Constitució ho permet, però a la pràctica ho restringeix en exigir la reciprocitat amb els països d'origen dels immigrants. Sobre les condicions de l'exercici del dret de vot cal tenir en compte les que recull la Carta Europea de Salvaguarda de Drets Humans a la Ciutat: dos anys de residència legal i empadronament al municipi. L'aplicació d'aquest punt a l'Estat espanyol, que afecta també els ciutadans extracomunitaris i els que procedeixen de països amb els quals no hi ha tractats de reciprocitat, requeriria una modificació de la Constitució. A banda d'aquest compromís a més llarg termini i fins que s'assoleixi el dret de sufragi a les eleccions locals, es podrien estudiar transitòriament les iniciatives de participació dels ciutadans d'origen estranger.

Finalment, es proposa la participació dels immigrants en la vida associativa. Això inclou les associacions d'immigrants, però sobretot les associacions cíviques ja existents. Fonamentar la integració dels nous ciutadans a les associacions i col·lectius existents a la ciutat és un vehicle d'integració i cohesió social insubstituïble. L'associacionisme també hauria d'assegurar que els diferents col·lectius, els nous i els que ja existien, estableixin vincles entre si. Una manera de fer-ho és la trobada a espais comuns de convivència (esplais, centres cívics, biblioteques, centres de culte, entitats culturals, etc.) però també als polítics, veïnals o comercials. Per a això cal que l'Ajuntament desenvolupi estratègies i programes d'actuació per articular correctament la convivència.

1.5. Espais d'oci i de relació

El manteniment i la conservació dels espais i la via pública requereix la col·laboració de l'Ajuntament i de tots els ciutadans. Tothom té dret a utilitzar i gaudir dels espais públics però té també l'obligació de facilitar-ne l'ús a la resta de ciutadans. Afavorir l'accés dels col·lectius d'immigrants a uns espais i serveis idonis per a reunions i activitats socials és una de les vies que té l'Administració per fomentar la convivència en l'espai públic.

Tots els ciutadans hauran d'observar una adequada conducta cívica en l'ús dels espais públics seguint les normes de les ordenances municipals i les pràctiques del costum ciutadà. També en els espais privats dels domicilis cal que es tinguin en consideració els interessos dels veïns i, en particular, la necessitat de respectar el seu descans.

La participació de tots els ciutadans en les festivitats i tradicions culturals amb més arrelament a la ciutat és un instrument de cohesió social. El seu contingut cívic permet agrupar persones procedents de tradicions culturals i religioses diferents. El manteniment d'aquests tradicions és compatible amb la incorporació de noves celebracions procedents d'altres tradicions culturals.

De la mateixa manera, dins l'àmbit del lleure, la participació en les activitats esportives promogudes per entitats privades o per les administracions és també un instrument de convivència i d'intercanvi. L'esport també pot ser un element positiu com a factor d'identificació col·lectiva i d'integració de persones de diferents procedències.

L'Administració municipal haurà de promoure els valors de convivència i integració social a la seva oferta pública d'oci i esportiva.

Als espais públics es troben i conviuen els ciutadans. És evident l'existència de barris dins la ciutat que tenen un pes demogràfic superior que incideix en l'ús dels serveis i equipaments públics. Aquestes raons juntament amb altres condicions com la cultura, la tradició i el clima estimulen l'ús i la presència de forasters i nouvinguts als espais públics. La presència dels ciutadans als espais públics enriqueix la convivència i la vida de les persones, però en determinades circumstàncies el seu ús intensiu, tant l'ús impropï per a l'oci com per al turisme massiu, també pot generar tensions entre la ciutadania.

Cal afrontar aquesta problemàtica des de diferents punts de vista: en primer lloc, la necessitat de recordar que la conducta cívica en l'ús dels espais públics és el fonament de la convivència al carrer; en segon lloc, la necessitat d'habilitar espais i locals per donar suport als col·lectius de nouvinguts que no ho tenen resolt, i, en tercer lloc, per entendre l'oci, el lleure i l'esport també com un vehicle d'integració i cohesió social.

En aquest sentit, sembla lògic que siguin les administracions les que forneixin d'espais i locals per a l'ús de diferents col·lectius allà on hi hagi una demanda més gran d'espais d'oci, tot facilitant el transvasament progressiu dels espais públics (parcs, places, etc.) cap a espais i locals millor condicionats per a aquesta finalitat, com les institucions anteriorment esmentades, tot respectant la idiosincràsia de cada grup.

En darrer terme, la creació d'una oferta pública d'oci de qualitat, gratuïta o a preus assequibles per als col·lectius amb capacitats adquisitives més reduïdes constitueix un valuós instrument per fomentar la trobada de tots els ciutadans i fomentar els valors cívics i de convivència.

També s'accentua la preservació i el respecte a les festes i tradicions locals. Aquestes celebracions es presenten com un element aglutinador de les diverses cultures que conviuen a la ciutat. Per això, es valora molt positivament la participació dels immigrants en aquestes celebracions i que tots els ciutadans també se sentin convidats a participar en les celebracions d'altres tradicions. La mateixa valoració es fa de les activitats esportives i de la identificació amb els equips esportius dels barris o de la ciutat.

1.6. Llibertat religiosa, espais per a l'exercici religiós, la cooperació entre religions i la col·laboració en la celebració de festivitats religioses públiques

Tots els ciutadans tenen dret a exercir i desenvolupar la seva llibertat religiosa, de consciència i de culte. Aquest dret inclou el dret a oferir als seus fills una educació que respecti les seves conviccions religioses, filosòfiques i pedagògiques.

És positiu que l'Administració municipal faciliti la celebració de les festes religioses en la mesura que aquestes tinguin un arrelament social significatiu per part de les diverses comunitats religioses presents a la ciutat. Igualment, és recomanable que, atenent a la demanda social, vetlli perquè les diferents institucions religioses disposin d'espais de culte adequats a la pràctica religiosa.

Tots els ciutadans hauran de ser respectuosos amb la pràctica religiosa dels creients i aquests hauran d'ajustar les seves pràctiques religioses a les necessitats derivades de garantir una convivència adequada.

L'Administració haurà d'afavorir la tolerància mútua entre religions, i també entre creients i no creients, sempre tenint en compte l'aconfessionalitat dels poders públics i l'autonomia de les institucions religioses.

Les autoritats municipals hauran de vetllar perquè els serveis funeraris responguin a la diversitat religiosa de la població.

La llibertat religiosa es troba reconeguda a l'art 16 CE i a la Carta Europea de Salvaguarda dels Drets i Llibertats Fonamentals, i ha tingut el suport de la jurisprudència constitucional i europea. Igualment, l'article 14 del projecte de Constitució de la Unió Europea reconeix el dret dels pares a garantir l'educació i l'ensenyament dels seus fills d'acord amb les seves conviccions religioses, filosòfiques i pedagògiques.

Establir un diàleg interreligiós i de les religions amb la resta de corrents filosòfics i de consciència ajudarà a garantir la convivència de diverses religions, institucions i autoritats religioses a la ciutat. Aquest diàleg el pot promoure l'Administració, sense que això afecti l'aconfessionalitat de l'Estat ni l'autonomia de les confessions religioses.

En aquest punt també es vol posar de manifest que el respecte per les conviccions religioses ha de ser recíproc: entre creences, i entre creients i persones que no manifesten l'adhesió a cap religió.

El dret a practicar la religió lliurement i en condicions permet la col·laboració de l'Ajuntament a facilitar l'accés a locals i espais per a la pràctica religiosa i a permetre la celebració de les festivitats que requereixin, per exemple, l'ús de la via pública (processons, festes, trobades de creients, etc. Aquest drets s'ha de ponderar amb la demanda social i s'han d'implantar atenent a la necessitat de garantir la convivència.

També s'ha de recordar la necessitat que els serveis funeraris s'adaptin a l'existència al territori municipal de religions diferents a la catòlica.

2. Drets i deures socials

2.1. Educació

Tots els menors tenen dret a l'educació bàsica, gratuïta i obligatòria, a obtenir títols acadèmics i a accedir al sistema de beques en les mateixes condicions.

Els pares o els responsables legals dels menors tenen el deure d'escolaritzar-los i de col·laborar amb els centres docents per garantir l'adequada formació dels seus fills o tutelats.

Els menors hauran de ser integrats al més ràpidament possible i de manera efectiva al sistema educatiu. Els menors que viuen a la ciutat, independentment de la seva situació administrativa, tenen dret i han d'accedir a l'educació no obligatòria en igualtat de condicions que els menors nacionals. L'Administració municipal ha d'actuar per tal de remoure els possibles obstacles de dret o de fet que impedeixen aquesta completa equiparació.

Els ciutadans estrangers majors d'edat haurien de tenir dret a accedir als serveis públics municipals d'educació no obligatòria en igualtat de condicions amb la resta de ciutadans. Igualment, l'Administració local haurà de promoure, en l'àmbit de les seves competències, la formació dels estrangers empadronats al municipi.

La Constitució conceptua l'educació com a dret social fonamental (art. 27). És un dret que han de garantir les administracions i que, en cap cas, pot ser limitat pels pares apel·lant a altres principis o consideracions culturals, tradicionals o religioses.

La legislació educativa es troba continguda en la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig d'Educació (LOE). Però en l'àmbit d'immigració s'ha de prendre en consideració el que disposa l'art. 9 TIDILE, que parteix del reconeixement del dret de tots els nens a l'educació gratuïta, tant per als nens nacionals com per als estrangers, regulars o irregulars, continguda a la Convenció de Nacions Unides sobre els Drets de l'Infant.

Sobre aquesta base, l'art. 9 TIDILE introdueix diverses distincions en el reconeixement d'aquest dret als ciutadans estrangers; però les funcions educatives que es poden reclamar a l'Administració municipal són les contingudes a l'article 13 de la Carta Europea de Salvaguarda dels Drets Humans a la Ciutat.

Així, doncs, cal distingir entre l'educació de menors i la dels adults, de manera que la dels primers és en part obligatòria, gratuïta i de prestació general amb independència de la condició administrativa regular o no al territori.

D'aquesta manera cal demanar a l'Ajuntament que encoratgi les persones adultes a accedir a la formació, en un marc de proximitat i respecte envers els valors democràtics; que posi en disposició de tothom espais i centres educatius i culturals en un context multicultural i de cohesió social i que contribueixi a augmentar el nivell de ciutadania mitjançant pedagogies educatives, en particular pel que fa a la lluita contra el sexisme, el racisme, la xenofòbia i la discriminació, tot implantant principis de convivència i hospitalitat.

Les polítiques municipals també s'haurien d'adreçar molt especialment a la franja d'edat entre 16 i 18 anys, que no forma part de l'educació obligatòria i en què s'acostuma a produir una aplicació restrictiva de Llei, sobretot pel que fa referència a l'accés als programes de garantia social i a la formació ocupacional. I encara dins aquest col·lectiu el més gran esforç s'hauria de dirigir als menors estrangers no acompanyats que han d'estar tutelats per l'administració de la Generalitat.

2.2. Dret a la salut

Tots els ciutadans de Barcelona tenen dret a rebre en les condicions establertes legalment l'atenció sanitària pública. Les persones d'origen estranger que es trobin a Barcelona de pas o aquelles persones no empadronades al municipi tenen dret a l'atenció sanitària d'urgència fins que rebin l'alta mèdica.

Les dones estrangeres gestants tenen dret a l'atenció sanitària durant l'embaràs, el part i el postpart, amb independència de la seva condició com a ciutadanes de Barcelona o de la regularitat administrativa de la seva residència.

Els menors estrangers tenen dret a la completa cobertura sanitària, amb independència de la seva condició de ciutadans de Barcelona o de la regularitat administrativa de la seva residència. És un deure dels pares o tutors i de l'Administració municipal facilitar-los l'accés als serveis sanitaris.

Els serveis socials municipals han de facilitar la informació necessària per a l'empadronament dels ciutadans i que aquests puguin rebre una atenció sanitària completa.

Amb relació al dret a la salut, el precepte es limita a recollir les prescripcions de l'art. 12 TIDILE sobre assistència sanitària als estrangers. Aquest precepte és suficientment ampli en la protecció dels estrangers i, en tot cas, aquesta és una competència autonòmica d'acord amb la legislació bàsica estatal. L'Administració municipal de Barcelona ha d'aplicar aquestes normes estatals en la forma més beneficiosa per a la salut de totes les persones que es trobin a la ciutat i, amb especial atenció, a facilitar-la mitjançant la promoció de la inscripció al padró per poder tenir el màxim de població coberta sanitàriament.

Quant a l'objectiu d'assegurar l'assistència sanitària als menors, aquest també requereix la col·laboració tant de les institucions, associacions i professionals dels serveis sanitaris, com en general de tots els ciutadans. És una col·laboració necessària per assegurar que cap menor no es troba sense cobertura ni serveis sanitaris, especialment en cas de necessitat.

2.3. El dret a un allotjament digne i l'accés a l'habitatge

Les autoritats públiques hauran de vetllar perquè els ciutadans de Barcelona puguin accedir a un allotjament digne, obligació particularment exigible respecte d'aquells que per la seva limitada capacitat econòmica no tenen recursos suficients per afrontar per si mateixos l'accés a un habitatge de compra o de lloguer.

Els ciutadans d'origen estranger en situació administrativa irregular tenen el dret a l'assistència o a altres serveis no dineraris per ajudar-los a accedir a un allotjament digne.

Els particulars i les empreses hauran d'actuar en matèria d'habitatge a fi d'evitar l'abús i l'explotació de les necessitats d'habitatge dels ciutadans. De la mateixa manera, l'Ajuntament haurà d'exercir dins les seves competències les funcions d'inspecció i, si escau, la potestat sancionadora contra aquells particulars o grups que allotgin persones sense les mínimes condicions d'higiene i salubritat amb la finalitat de lucrar-se abusivament, tot aprofitant-se de la seva necessitat d'habitatge. L'Administració municipal haurà d'exercir amb rigor la seva capacitat d'inspecció i haurà de facilitar alternatives reals perquè no s'estenguin aquest tipus de pràctiques.

Les autoritats municipals hauran de promoure la creació de serveis de mediació en l'accés a l'habitatge, especialment de lloguer. L'Administració municipal, per tal de garantir l'habitatge digne, haurà de comprometre's a la reducció de la concentració de persones en habitatges mancats de condicions dignes, tot fixant els criteris orientadors de la capacitat dels habitatges. En l'establiment d'aquestes directrius caldrà tenir en compte, entre altres, les característiques de l'habitatge, el nombre de persones i la composició familiar o de la unitat de convivència. L'Ajuntament haurà de vetllar perquè tots els espais on habitin persones disposin de la cèdula d'habitabilitat.

Igualment, és positiu evitar que hi hagi una excessiva concentració de població nouvinguda a determinades àrees perquè pot comprometre seriosament les polítiques d'integració.

Els ajuntaments disposen de competència en la promoció i gestió d'habitatges (art. 25.2 LRBRL). L'art. 13 TIDILE reconeix el dret dels ciutadans d'origen estranger amb permís de residència a concórrer en igualtat de condicions amb els nacionals als ajuts en matèria d'habitatge. Així, doncs, la normativa estableix una exclusió limitada en el gaudiment del dret a l'habitatge: els estrangers irregulars no tenen dret a accedir a subvencions o a ajudes a l'habitatge. Aquesta exclusió dels estrangers irregulars fa referència sense perjudici a l'obtenció dels mateixos ajuts per raons d'exclusió social, a facilitar l'accés a un allotjament o a rebre altres tipus d'ajuts no monetaris.

Si bé aquesta és una problemàtica equiparable a la que tenen els nacionals, els ciutadans d'origen estranger la pateixen de manera agreujada a causa de la mateixa precarietat administrativa dels immigrants (treball, permisos, irregularitat,...) i el fet migratori (manca d'allotjament heretat o facilitat pels pares, manca de xarxa familiar o social). Alhora, la mobilitat del col·lectiu i els recursos econòmics derivats de feines més aviat precàries per part dels nouvinguts més recents donen lloc a abusos (fiances més quantioses, pitjors habitatges, compartició d'habitatge per a diverses famílies, concentració a determinats habitatges en règim de torns de descans, en casos extrems barraquisme, ocupació de cases deshabitades, persones "sense sostre" o vivint en cotxes, subarrendaments irregulars o verbals, intermediaris que es lucren, instal·lació de llits a la mateixa feina, etc.) i, en tot cas, originen un problema social.

S'ha de requerir també una actuació clara i amb determinació dels ajuntaments en la sobreocupació d'habitatges. Dins les competències dels ajuntaments, s'ha de recordar que la potestat d'expedició dels informes sobre la disposició i la idoneïtat de l'habitatge a efectes de reagrupació familiar dels estrangers és una de les intervencions més rellevants dels ens locals en matèria d'estrangeria.

2.4. Protecció social

Totes les persones que es troben a la ciutat, amb independència de la situació administrativa, tenen dret als serveis i les prestacions bàsiques d'atenció social primària, així com els d'atenció domiciliària, menjador, residencials d'estada limitada, centres oberts per a infants i adolescents, i ajudes d'urgència social.

A més, els ciutadans empadronats, siguin nacionals o estrangers, han de gaudir en condicions d'igualtat dels serveis socials d'atenció especialitzada i de les prestacions d'assistència social del Sistema Català de Serveis Socials en les condicions reglamentàries.

Les polítiques de protecció social són un element nuclear de la protecció dels drets humans. Mitjançant aquestes prestacions es garanteix un nivell i unes condicions de vida dignes per a tots els ciutadans. El dret a la protecció social es té en compte a la base de l'art. 14 TIDILE i del Decret 188/2001 de la Generalitat. També l'art. 12 del Tractat de la Comunitat Europea recull el principi de no-discriminació en l'accés als serveis i prestacions socials pels nacionals de la Unió desplaçats a un altre estat membre.

2.5. Protecció dels col·lectius de ciutadans més vulnerables: menors, discapacitats i dones maltractades o explotades

L'Administració municipal ha de vetllar per la protecció dels col·lectius més vulnerables amb mesures específiques de prevenció i de protecció. Entre els ciutadans d'origen estranger en situació de més vulnerabilitat es troben els menors, els discapacitats i, en determinades circumstàncies, les dones. En aquesta tasca de protecció esdevé essencial la sensibilitat i la col·laboració de tota la ciutadania.

Tota detecció de menors en situació de risc o desemparament haurà de ser comunicada immediatament als serveis socials municipals i s'haurà de prestar l'auxili que les circumstàncies requereixin. L'interès del menor ha de ser el criteri principal de la intervenció dels serveis socials municipals, de la Guàrdia Urbana i de tot servei públic o privat que conegui una situació de risc. Els serveis municipals han de procurar la detecció d'ofici de les situacions de risc o de desemparament que afectin els menors a Barcelona i, quan tinguin coneixement d'un cas, aplicar amb agilitat i eficàcia les atencions de salut i socials reglamentàries que siguin adequades a l'interès superior de l'infant. Quan la situació de risc afecti infants que estiguin o hagin d'estar sota la tutela de l'entitat pública de protecció de menors, a més caldrà posar-ho en coneixement de la fiscalia de família.

La condició d'estrangers no haurà de ser obstacle perquè les persones discapacitades gaudeixin d'una assistència particular per part de l'Administració municipal en l'àmbit de les seves competències, especialment dels serveis socials, l'habitatge i l'ocupació.

L'Administració municipal té el deure de col·laborar amb la Generalitat en la prevenció i l'atenció de les situacions de maltractament. Els serveis municipals s'han de posar a disposició de les dones maltractades atenent-les o derivant-les amb garantia d'atenció als recursos adequats per a la seva protecció.

S'ha de fer especial incidència en la detecció i la persecució de les xarxes d'exploració sexual i de tràfic de persones.

El reconeixement de la necessitat de donar una protecció especial a determinats col·lectius de ciutadans especialment vulnerables es troba a diverses normes, entre elles la Constitució (art. 39 i art. 49, per exemple) i la mateixa Carta Europea de Salvaguarda dels Drets Humans a la Ciutat (art. 4, 16.2). Dels diversos col·lectius vulnerables, se'n destaquen especialment tres: menors desemparats, discapacitats i dones maltractades o explotades. Se'ls dóna més rellevància perquè l'aplicació de les normes generals de protecció als ciutadans estrangers en ocasions topa amb certs obstacles derivats precisament de la condició d'estrangers, especialment si no tenen el permís de residència. És per això que es reitera el mandat de protecció i, tot partint de les limitades competències locals en aquest àmbit, se subratlla la importància que té el fet que les administracions duguin a terme la tasca protectora de manera coordinada.

3.- Drets i obligacions socioeconòmiques

3.1. Integració econòmicolaboral

L'Administració municipal ha de donar suport als projectes empresarials que afavoreixin la qualitat de vida i la realització dels drets humans i a aquells que generin llocs de treball útils a la comunitat i als ciutadans de Barcelona.

Les empreses o establiments hauran de respectar plenament la normativa vigent, especialment pel que fa al compliment d'horaris d'obertura, condicions laborals dels treballadors i qualitat o condicions dels productes o serveis oferts.

L'Ajuntament haurà de planificar, regular i intervenir per tal d'evitar la concentració excessiva d'establiments similars en determinades àrees, especialment quan aquesta concentració sigui perjudicial per als interessos generals.

En determinats casos els nous establiments oberts per ciutadans estrangers han generat conflictes amb establiments semblants ja existents que competeixen per un públic similar (botigues de barri, ultramarins, petits supermercats, "tot a cent", botigues de fruita i verdures, etc.) i ofereixen, de vegades, preus més baixos, un horari d'obertura més ampli i de vegades venda a préstec.

El règim administratiu d'atorgament de llicències sembla un instrument que, emprat adequadament, pot resoldre aquest problema si s'emmarca dins una activitat planificada de l'Administració. Per exemple, es poden fomentar ordenadament aquells negocis i establiments inexistents en el passat o de sectors clau encara no explotats (com locutoris o telecomunicacions). També es pot evitar la penetració de determinat tipus d'establiments en àrees molt concretes de la ciutat que no beneficien més els consumidors i que generen una competència excessiva i perjudicial perquè són establiments que només poden subsistir sobre la base de dúmping social.

3.2. Accés a l'ocupació i a la promoció sociolaboral

Els menors d'edat immigrants han de poder accedir a tots els recursos formatius disponibles per a la seva millor integració sociolaboral. En aquest sentit, s'hauran de remoure tots aquells obstacles que impedeixin que els menors immigrants puguin accedir a la formació professional i ocupacional, amb l'objectiu que tots els menors tinguin oportunitats reals d'integrar-se al mercat laboral.

Mentre existeixin obstacles de fet a aquesta formació, l'Administració local hauria de preveure itineraris formativolaborals alternatius per tal de cobrir aquesta necessitat.

Els ciutadans estrangers han tenir oportunitats de promoció social en igualtat de condicions que la resta de ciutadans. L'Administració local haurà d'evitar els obstacles en l'accés a l'educació, la formació i l'ocupació, que perjudiquin els ciutadans d'origen estranger.

L'Administració local hauria de promoure la participació dels estrangers en els processos selectius de contractació laboral. La possibilitat real d'accés en igualtat de condicions de tots els ciutadans i ciutadanes de Barcelona a la integració laboral en l'Administració pública té una gran importància com a vehicle d'articulació de la convivència i de la integració social. Per això, s'hauran d'evitar els requisits que puguin perjudicar els ciutadans d'origen estrangers si no està justificat per les funcions que s'han de desenvolupar en els llocs de treball ofertats.

La promoció social és una aspiració legítima de totes les persones, també de les estrangeres. La majoria de vegades és aquest el motiu per abandonar el seu país d'origen: millorar les seves expectatives econòmiques, laborals o socials.

Les administracions han d'adoptar polítiques actives per facilitar la promoció socials dels ciutadans, alliberant d'obstacles superflus o innecessaris l'accés a totes les ocupacions, activitats i professions. Òbviament, aquest plantejament desborda les competències municipals, però hi ha alguns obstacles que l'Ajuntament pot remoure. Per exemple, l'accés a la funció pública o a la contractació laboral per l'Administració, en conformitat amb l'art. 10.2 TIDILE, constitueix una forma de progrés i d'integració social remarcable i l'Administració pot promoure la participació dels ciutadans estrangers als processos selectius de contractació.

3.3. Condicions laborals

Els treballadors, independentment de la seva situació administrativa, tenen els drets establerts a la normativa laboral. Destaquen els drets al compliment dels horaris de descans laboral, a la remuneració de totes les hores treballades, al compliment de les condicions de seguretat i higiene a la feina i en cas de viure al mateix lloc de treball, a tenir espais propis i separats on puguin disposar de certa privacitat. Els empresaris o ocupadors tenen el deure de respectar aquests drets i són responsables del seu incompliment.

L'Administració local no podrà signar cap contracte municipal amb empreses o persones que tinguin treballadors en condicions laborals il·legals, abusives o indignes. L'Ajuntament hauria d'incloure una clàusula als contractes administratius que rebutgessin aquestes formes d'explotació laboral i establir els mecanismes per assegurar-ne el compliment.

Si bé els municipis no tenen competència en l'àmbit dels drets dels treballadors, poden promoure el desenvolupament econòmic del municipi, fomentar la creació de noves ocupacions i col·laborar en l'increment de la qualificació professional dels ciutadans. D'altra banda, una nombrosa jurisprudència ha reconegut l'extensió de la major part dels drets de protecció laboral també als estrangers en situació irregular.

Tot i la manca de competències directes en la protecció dels drets dels treballadors, l'Administració local ha de col·laborar en l'eradicació de les formes més greus d'explotació laboral i en la creació d'una cultura de respecte a la dignitat laboral. Per aquesta raó, cal recordar les obligacions dels empresaris i dels empleadors particulars i els drets dels treballadors, així com el compromís de l'Ajuntament assumit amb la Carta Europea de Salvaguarda dels Drets Humans a la Ciutat en la lluita contra l'explotació laboral. En concret l'art. 14.3 CSDH requereix la inclusió d'una clàusula contra el treball il·legal a tots els contractes que signi l'Ajuntament. Amb això, es proposa un compromís més directe que nega la signatura de contractes amb empreses que explotin laboralment als seus empleats o ocupin infants.

3.4. Col·laboració en la documentació i la regularització dels ciutadans d'origen estranger

Els empleadors tenen el deure de col·laborar en la regularització i la documentació d'immigrants, i, per tant, a facilitar la documentació requerida per a l'obtenció dels permisos de treball inicials o de renovació si la relació laboral continua. El deure de col·laboració és especialment exigible als empresaris però també als particulars que tenen assistents o servei domèstic.

Per la seva banda, l'Ajuntament col·laborarà en la regularització dels estrangers mitjançant l'emissió dels informes socials d'arrelament que estableix la legislació d'estrangeria. En l'emissió de l'informe d'arrelament s'hauria de tenir en compte la contribució del ciutadà d'origen estranger a la convivència ciutadana.

L'Administració municipal ha d'exercir amb la màxima diligència i eficàcia les seves funcions relatives a l'empadronament i a la documentació de les persones estrangeres que visquin a la ciutat. En tot cas, en els informes negatius sobre l'arrelament social dels ciutadans d'origen estranger, s'exigeix com a mínim la motivació, i si la causa de la denegació és en l'absència de recursos als quals podrien tenir dret, s'hauria d'afavorir la superació de la situació de dificultat.

El nou Reglament d'estrangeria, en desenvolupament dels mecanismes de regularització d'estrangers establerts a la Llei d'estrangeria, assigna per primer cop als municipis un paper destacat en aquest procediment de regularització, que malgrat tot continua essent completament d'àmbit estatal (tant en la seva regulació com en l'aplicació corresponent).

Així, doncs, els ajuntaments, per mitjà de l'Informe d'integració social, poden jugar un paper molt important en l'obtenció d'aquestes autoritzacions. Per obtenir un permís per arrelament social pot ser necessari un informe favorable sobre la integració social elaborat per l'ajuntament del municipi on l'estranger resideixi habitualment.

L'informe ha de referir-se al temps d'estada i el coneixement lingüístic, però sobretot a la seva inserció en xarxes socials (associacions i similars, també vinculacions amb la pròpia administració o altres subjectes privats que actuen en aquest àmbit: seguiment de cursos i activitats ofertes, etc.). El mateix informe pot també eximir del requisit del contracte de treball, si l'ajuntament i l'Administració d'estrangeria ho consideren adequat i sempre que existeixen altres formes d'acreditar mitjans econòmics (probablement per mitjà d'ajuts econòmics de l'administració o l'entorn familiar però també a través d'activitats laborals per compte propi, etc.).

4. Drets i deures en la relació dels ciutadans amb l'Administració municipal

4.1. Dret d'accés a la informació administrativa

Els ciutadans i les ciutadanes de Barcelona tenen dret a rebre informació sobre els serveis i les prestacions municipals. Aquest dret implica la creació de mecanismes d'apropament de la informació als ciutadans, especialment a aquells que tenen una capacitat més limitada per accedir a la informació, com és la relativa als serveis i les prestacions socials.

Per als ciutadans nouvinguts l'accés a una informació acurada, detallada i comprensible és una necessitat de primer ordre. En aquest sentit, l'Ajuntament haurà d'adaptar els seus canals d'informació municipal per tal d'oferir la informació més important que pugui afectar els immigrants, a més de les llengües cooficials, com a mínim en algun dels idiomes més utilitzats pels col·lectius presents a la ciutat.

La disponibilitat d'informació en altres llengües no exclou el dret i l'obligació de conèixer les dues llengües cooficials a Catalunya.

El dret a obtenir informació útil per fer valer els drets és consubstancial amb els principis constitucionals de la bona administració, i està desenvolupat per l'art. 35 LRJ-PAC i molt especialment per la carta Municipal de Barcelona al seu article 38. Malgrat tot, encara hi ha dificultats per a l'exercici del dret d'accés a la informació per part dels ciutadans.

De fet, aquesta regulació encara està molt lluny de l'objectiu fixat en l'art. XI de la Carta de Salvaguarda dels Drets Humans a la Ciutat que afirma el dret de tots els ciutadans a "ser informats de tot allò que pertoca a la vida social, econòmica, cultural i administrativa local". Aquesta concepció més àmplia, oberta i moderna del dret a la informació i de les obligacions administratives adquireix una dimensió encara més rellevant quan s'aplica als ciutadans d'origen estranger, que necessiten un suport especial per entendre el funcionament d'institucions administratives. Aquestes els acostumen a ser completament alienes,

especialment els primers anys d'estada a la ciutat, i també pel factor lingüístic, que encara dificulta més la correcta comprensió de la informació.

Per afrontar aquesta necessitat específica s'han proposat algunes garanties que reforcin aquest dret. En l'àmbit lingüístic, això no exclou la necessitat de conèixer les dues llengües cooficials a Catalunya.

4.2. Coordinació i planificació administrativa

Les administracions públiques tenen l'obligació legal d'actuar coordinadament i de col·laborar entre elles en la forma establerta legalment. L'Ajuntament hauria de ser especialment diligent en el respecte a aquests principis en els àmbits de prestació dels serveis socials, sanitaris i educatius.

Els drets dels ciutadans no poden resultar vulnerats per la manca de col·laboració o coordinació entre administracions.

La immigració com a fenomen complex requereix una multiplicitat d'intervencions administratives que s'han de realitzar sobre la base de títols competencials molt diferents, la titularitat dels quals recau sobre administracions i òrgans diferents. Per aquesta raó, en aquest àmbit tenen una importància especial els principis generals de funcionament de les administracions públiques: principis de coordinació, cooperació i col·laboració entre administracions (arts. 3 i 4 LRJ-PAC), que vinculen totes les administracions i que són reiterats a la normativa reguladora de les administracions locals (arts. 55 i ss LBRL).

Sobre la base d'aquesta necessitat de col·laboració, s'ha de fer especial èmfasi en determinats sectors, com els dels consorcis previstos a la Carta Municipal de Barcelona pels àmbits de serveis socials, sanitat i educació. En aquest àmbit, la col·laboració serà clau en la prestació de serveis de qualitat i hi existirà una coresponsabilitat més gran de l'Ajuntament i la Generalitat en la planificació i l'aplicació de les polítiques en aquest àmbit a la ciutat.

4.3. Control i seguiment de la intervenció municipal

L'Administració municipal –dins el marc de les seves competències– haurà d'utilitzar les seves potestats reglamentària, sancionadora i de planificació per aconseguir una bona convivència a la ciutat entre els ciutadans autòctons i els nousvinguts.

La Sindicatura de Greuges supervisarà l'activitat municipal per a la garantia dels drets humans a la ciutat, ja sigui vetllant per a l'ús correcte d'aquestes potestats, o bé per demanar la regulació, la planificació o el control de les activitats que poden afectar la convivència i els drets i les llibertats dels ciutadans. Així, doncs, vetllarà pels drets fonamentals i les llibertats públiques de tots els ciutadans, nacionals o estrangers, amb independència del caràcter regular de la seva residència, de la seva duració, de la inscripció o no al padró municipal o a qualsevol altre registre administratiu. Podran adreçar-se a la Sindicatura de Greuges totes les persones que es trobin de pas o temporalment a la ciutat, sens perjudici de la intervenció d'ofici de la Sindicatura quan es consideri convenient.

L'assoliment de l'objectiu de convivència depèn en gran mesura de l'activitat de control i de seguiment de les activitats subjectes a llicència, i de l'ús adequat de les relacions ciutadanes. Per aquesta raó, la legislació administrativa atribueix a l'Ajuntament un seguit de competències materials (habitatge, serveis socials, neteja...) vers les quals ha d'exercir activitats de prestació de servei, foment i control. Tot i que d'alguna manera és reiteratiu, cal subratllar la necessitat que l'Administració exerceixi aquestes facultats i que ho faci tenint en compte uns criteris de transparència i eficàcia.

Barcelona, juny de 2006

Principal legislació esmentada

CSDH:	Carta Europea de Salvaguarda dels Drets Humans a la Ciutat
CMB:	Carta Municipal de Barcelona
CE:	Constitució espanyola
TIDILE:	Text integrat de la Llei orgànica de drets i llibertats dels estrangers a Espanya (Llei d'estrangeria)
REDILE:	Reglament de la Llei orgànica de drets i llibertats dels estrangers a Espanya
LBRL:	Llei de bases de règim local
LMRLC:	Text refós de la Llei municipal i de règim local de Catalunya
LRJ-PAC:	Llei de règim jurídic de les administracions públiques i de procediment administratiu comú

ÍNDEX

Presentació	1
1. Drets i deures de llibertat, polítics i de participació	7
1.1. Destinataris dels drets i deures	7
1.2. Reconeixement de la dignitat de les persones que viuen a la ciutat	8
1.3. Prohibició del tractament de caràcter discriminatori	9
1.4. Protecció de l'associacionisme i promoció de la participació dels immigrants a la vida pública local	11
1.5. Espais d'oci i de relació	14
1.6. Llibertat religiosa, espais per a l'exercici religiós, la cooperació entre religions i la col·laboració en la celebració de festivitats religioses públiques	16
2. Drets i deures socials	18
2.1. Educació	18
2.2. Dret a la salut	20
2.3. El dret a un allotjament digne i l'accés a l'habitatge	21
2.4. Protecció social	23
2.5. Protecció dels col·lectius de ciutadans més vulnerables: menors, discapacitats i dones maltractades o explotades	24
3. Drets i obligacions socioeconòmiques	26
3.1. Integració econòmicolaboral	26
3.2. Accés a l'ocupació i a la promoció sociolaboral	27
3.3. Condicions laborals	29
3.4. Col·laboració en la documentació i la regularització dels ciutadans d'origen estranger	30
4. Drets i deures en la relació dels ciutadans amb l'Administració municipal	32
4.1. Dret d'accés a la informació administrativa	32
4.2. Coordinació i planificació administrativa	34
4.3. Control i seguiment de la intervenció municipal	35
Principal legislació esmentada	36